

Programma Ontbijtsessie

- 08.00 uur**   **Opening en aanvang ontbijt**
Pleun Lok, voorzitter BSNC
- 08.10 uur**   **Kabinetsbeleid en actuele ontwikkelingen**
Linda van Vliet, beleidsadviseur branchevereniging VHG
- 08.25 uur**   **Reflectie op de gevolgen voor de sport**
Rob Schmidt, onderzoeker Alterra
- 08.40 uur**   **Leerpunten uit het KRW-project Duurzaam Terreinbeheer**
Corné Kempenaar, onderzoeker Plant Research International
- 08.55 uur**   **Verschillende visies/pitches van branchegenoten**
- 09.10 uur**   **Discussie** onder leiding van Marcel Sturkenboom
- 09.50 uur**   **Conclusies en aanbevelingen**
- 10.00 uur**   **Afsluiting en bezoek Dag van de Openbare Ruimte**
BSNC-stand: 3.024

Kabinetsbeleid & Ontwikkelingen

- Linda van Vliet - VHG
Beleidsadviseur Economie & Milieu

VHG stand **3.047**

Meerwaarde voor ondernemers in het groen

EU richtlijn - 2009

Minimaliseren of verbieden in gebieden zoals;

- Parken
- Openbare tuinen
- Sport- en recreatieterreinen
- Schoolterreinen en speelplaatsen
- in de nabijheid van zorginstellingen

Europese richtlijn (2009/128/EG) Artikel 12, lid a

Meerwaarde voor ondernemers in het groen

Werkgroep 'niet-landbouw'

Ministerie Infrastructuur & Milieu

Meerwaarde voor ondernemers in het groen

Meerwaarde voor ondernemers in het groen

Voorwaarden VHG

- Overgangstermijn
- Innovatie
- Uitzonderingen
- Lasten aannemers
- Ecologische middelen
- Gelijke situatie particulieren

Meerwaarde voor ondernemers in het groen

Reflectie op de gevolgen voor de sport(velden en golfbanen)

Verbod gewasbeschermingsmiddelen: Kans of bedreiging voor de sport en recreatie?

Rob Smidt, Alterra, Wageningen.

10 oktober 2013

Resultaten

Ledenpeiling Gewasbescherming

2. De sportveldbeheerders weten hoe ze gras- en kunstgrasvelden zonder gewasbeschermingsmiddelen kunnen onderhouden (met behoud van kwaliteit en veiligheid)

	Eens		Niet eens		Neutraal/geen mening	
	n	%	n	%	n	%
Bedrijven	5	18,5	20	74,1	2	7,4
Gemeenten	9	60,0	5	33,3	1	6,7
TOTAAL	14	33,3	25	59,5	3	7,2

BSNC, 2010

- Literatuur onderzoek (Alterra, 2009)
- Praktijkonderzoek (HLB, 2010)
- Eindrapport
- Factsheet(s)

Presentatie

■ Belangrijkste uitkomsten onderzoek BSNC 2010

- Sportvelden, golfbanen en niet-grassportvelden
- Onkruiden, plagen, ziekten, mossen, algen
- Chemisch beheer, niet-chemisch beheer en cultuurtechnische maatregelen

■ Conclusies en aanbevelingen 2013-2017

Uitkomsten onderzoek 2010

(pag. 1 van 5)

Emelten en engerlingen

	Gras- veld	Golf- baan	Kunst- gras
kunnen voorkomen op:	✓	✓	-
<i>Chemisch beheer</i>			
• Merit Turf (sinds medio 2010)	✓	✓	
<i>Biologische bestrijding</i>			
• Aantrekken natuurlijke vijanden (bijv. dolkvesp via zaaien wilde peen in omtrek)	✓	✓	
• Plaats spreuwenkasten	✓	✓	
• Bestrijding met aaltjes (<i>ervaringen zijn wisselend</i>)	~	~	
• knoflookextracten (<i>ervaringen zijn wisselend</i>)	~	~	
<i>cultuurtechnische maatregelen:</i>			
• Verticuteren	~	~	
• beregenen (regulering bodemvocht)	~	~	
<i>verdient evt. verder onderzoek:</i>			
• bestrijding met schimmels (Brazilië, lit.ond.)			
• regulering bodemvocht periode van ei-prod.			
CONCLUSIE, zonder chemie:	-/~	-/~	

Uitkomsten onderzoek 2010

(pag. 2 van 5)

schade door aaltjes (m.n. wortelknobbel-)

	Gras- veld	Golf- baan	Kunst- gras
aaltjes kunnen voorkomen op:	✓	✓	-
huidig chemisch beheer			
• geen middelen toegelaten	-	-	
Impact van aaltjes vaak onbekend			
• bemonstering op aaltjes bij vraagtekens conditie grasmatten en onverklaarbare schade	?	?	
(niet-chemische) alternatieven:			
• Biomass Sugar (<i>ervaringen zijn wisselend</i>)			
• verbetering bodemleven,			
• schoon uitgangsmateriaal	~	~	
• berekening aanpassen (niet teveel bij bemesten, wel veel bij aantasting ivm behoud grasmatten)			
verdient evt. verder (lit.) onderzoek:			
• biofumigantia			
• chitine			
CONCLUSIE, zonder chemie:	(~)	(~)	

Uitkomsten onderzoek 2010

(pag. 3 van 5)

**schade door schimmels (m.n. Fusarium,
Dollar Spot, Anthracnose, Rooddraad)**

	Gras- veld	Golf- baan	Kunst- gras
schimmel(overlast) kan voorkomen op:	(✓)	✓	-
huidig chemisch beheer			
• 3 middelen toegelaten (<i>Heritage, Caramba en Signum</i>)	✓ - -	✓ ✓ ✓	
cultuurtechnische maatregelen:			
• beluchten, vertidrainen, dauwslepen, alleen 's nachts beregenen			
• optimale (N-)bemesting (<i>m.n. Rooddraad</i>)	~/+	~/+	
• verzuren van de bodem (<i>m.n. Fusarium, Rooddraad</i>)			
verdient evt. verder onderzoek:			
• zaaien van mindergevoelige grassoorten en -rassen			
CONCLUSIE, zonder chemie:	~/+	~/+	

Uitkomsten onderzoek 2010

(pag. 4 van 5)

schade door onkruiden (straatgras, hanepoot, gladvingergras, varkensgras, weegbree, madelief, klaver, boterbloem, paardebloem)

kunnen voorkomen op:

Gras-
veld Golf-
baan Kunst-
gras

huidig chemisch beheer

- diverse middelen toegelaten

Algemeen: Zorg voor een dichte grasmat!

cultuurtechnische maatregelen:

- **grassportvelden: scalperen** (combinatie van extra kort maaien en verticuteren met opvang restmateriaal) + **aansluitend bemesting**
- **golfbanen:** verticuteren (1x/6 weken) en verticaal maaien (min. maandelijks)
- slepen en wieden

verdient evt. verder (lit.) onderzoek:

- ?

CONCLUSIE, zonder chemie:

✓/~ ✓/~

Uitkomsten onderzoek 2010

(pag. 5 van 5)

schade door mossen en algen

Gras-
veld Golf-
baan Kunst-
gras

overlast kan voorkomen op:

- - ✓

Chemisch beheer

- quaternaire ammoniumverbindingen (o.a. Dimanin) en ammoniumchloriden (o.a. Bio-moss)
- 'grijs' is de toelating van waterstofperoxiden en zout (voor algen bestrijding)

- -

cultuurtechnische maatregelen:

- borstelen/slepen velden incl. rand
- heetwater behandeling/stomen

~ ~ ✓

verdient evt. verder (lit.) onderzoek:

- milieuvriendelijke ontsmettingsmiddelen

CONCLUSIE, zonder chemie:

(~) (~)

Conclusies uit het onderzoek

- Chemievrij beheer is in veel gevallen mogelijk, maar vaak nog onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd
- Adviezen bij chemievrij beheer
  - Stel een gewasbeschermingsplan op, evalueer en actualiseer jaarlijks
  - Investeer in kennisverrijking bij beheerders op gebied van chemievrij beheer
  - Zorg voor een optimaal bemestingsniveau en gezond bodemleven
  - Omgeving en ligging van het terrein spelen ook een rol; houd hierbij al rekening mee bij aanleg
  - Zorg voor evenwichtige bespeling (vuistregel: 250 uur bij natuurgrassportvelden)
- Knelpunten bij chemievrij beheer
  - Vooral bij engerlingen en emelten op grassportvelden en golfbanen
  - Algen en mossen bestrijding op kunstgras-/gravelvelden

Conclusies (vervolg)

- Onderbelicht in praktijkonderzoek, mogelijkheden voor verder onderzoek:
  - Toepassing van micro-organismen bij onkruidbestrijding
  - Verspreiding en bestrijding van schadelijke aaltjes
  - Lange termijn effecten

Aanbevelingen

- Sportvelden en golfbanen hebben een belangrijke maatschappelijke functie
- De bespeelbaarheid van de terreinen zijn belangrijk voor de sport en voor het maatschappelijk welzijn.
- Om de bespeelbaarheid te kunnen garanderen is kennis belangrijk:
  - Praktijkkennis
  - (wetenschappelijke) onderbouwing van:
    - Cultuurtechnische maatregelen
    - Effectiviteit van biologische en andere middelen
    - Onderbouwing voor mogelijke uitzonderingstoepassingen
- Advies voor kennisontwikkeling:
  - Uitwisselingsplatform (kennisbank, benchmark, e.d.) van methoden en resultaten, getest door onafhankelijke instellingen, waarin ook de kostenbeheersing van maatregelen worden opgenomen, naast een kwantificering en kwalificering van de ervaringen met chemievrij beheer

Leerpunten uit Duurzaam Terreinbeheer, ander onderzoek, beleidsadvies en praktijkervaring

Dr Ir Corné Kempenaar, onderzoeker WUR-PRI

BSenC ontbijtbijeenkomst, Houten, 9 oktober 2013

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAAROM? 13

'Fact free' of 'Science based' politiek en beleid

Vertrouwen in de wetenschap is helemaal niet zo beroerd

Van onze verslaggever
Martijn van Calmthout

AMSTERDAM Nederlanders hebben aanzienlijk meer vertrouwen in de wetenschap dan in instituties als de regering, het parlement, de media en de rechtspraak. Hooguit zijn ze argwanend over individuele wetenschappers en instituties.

Dat blijkt uit een enquête van het Rathenau Instituut en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid WRR, die vandaag wordt gepubliceerd.

Het is de eerste gerichte peiling van het publieke vertrouwen in de wetenschap in Nederland ooit.

Het beeld dat eruit oprijft is weinig alarmerend, concludeert Rathenau. Er wordt in de wetenschap zelf veel gesmeerd, maar het vertrouwen is hoog. Hooguit staat de betrouwbaarheid van een concreet onderzoek ter discussie.

Hoogopgeleiden hebben door de bank genomen meer vertrouwen in de wetenschap dan anderen. Maar ook laagopgeleiden blijken de wetenschap nog steeds hoog te hebben zitten. De politieke oriëntatie doet er nauwelijks toe.

Voor zover de wetenschap in Nederland landelijk krijgt, is dat vooral op individuele onderzoekers of instellingen. Bijvoorbeeld omdat ze frauderen, politiek bedrijven of zich verbinden met bedrijven.

'Affaires als rond bioderik Stapel geven weloophel. Maar het ideaal van de zuivere wetenschap staat bij het publiek nog steeds als een huis', zegt onderzoeksleider Raend van der Meulen van het Rathenau Instituut.

Volgens hem schieten wetenschappers de laatste jaren te gemakkelijk in het idee dat het vertrouwen in de wetenschap talmende is. 'Wetenschappers die kritiek krijgen, wijzen te gemakkelijk

naar een algemene vertrouwenscrisis rond de wetenschap. Terwijl het gewoon om hun eigen werk al valgebied gaat.'

De studie doet geen uitspraken over een afname van het vertrouwen in de wetenschap door de jaren heen. In vrijwel alle landen blijft het vertrouwen al jaren stabiel of zelfs toegenomen, met als markante uitzondering de Verenigde Staten, waar vooral het recente deel van de bevolking er niet meer in gelooft.

Rathenau en WRR concluderen ook dat wetenschap voor het grote publiek vooral natuurwetenschap en geneeskunde is. Vakken als sociologie en economie worden niet als onderdeel van de wetenschap gezien. Onder aan de ranglijst bungelt het Sociaal en Cultureel Planbureau, dat de regering adviseert op maatschappelijk gebied. Geen wetenschap, vinden vier van de vijf ondervraagden.

Volkskrant 2 juli 2013

Kern van de impasse

- Emotie versus ratio, verschillende beelden bij tegen- en voorstanders, men luistert niet naar elkaar
- Ja, ook sportvelden kunnen ook zonder gewasbeschermingsmiddelen beheerd worden
- Nee, >99% van de beheerders zet chemische, biologische of natuurlijke middelen op sportvelden in, vanwege:
  - Beheerdoelen/gewenste kwaliteit
  - Berkt aantal enkele mechanische en thermische alternatieven voor specifieke problemen
  - Kosten-effectiviteit
  - Milieu-effecten middel-vrij niet beter!

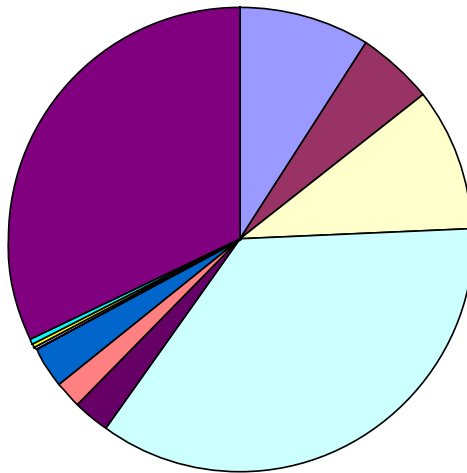
PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN UR

Gebruik van middelen

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN UR

Verbruik middelen niet-ldb. (245 ton a.s. per jaar, 2008)

- Openb. verhardingen bi. b.k.
- Groen gemeenten bi. b.k.
- Bedrijventerreinen bi. b.k.
- Industrie- en haventerreinen
- Sportterreinen (incl. golf)
- Recreatieterreinen
- Sporowegen
- Wegen bu. b.k.
- Defensieterreinen
- Wateren + oeverstroken
- Bos- en natuur
- Volkstuinen
- Erven woningen

Resultaten uit onderzoek

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN UR

KRW-DTB data: Onkruidbestrijding

Regio

Decker werd in mei aan wethouder in Wassenaar. Vorig jaar de-
crashten ze op nader de onder-
mijn verricht heb ik zoveel bemoe-
sigende reacties gekregen. Nu zeg-
gen als: "Je kunt toch wel weer so-
ep." Na positieve aan in het niet van
ten antwoorden." 110 (400) in elk geval
wel actief binnen het COA.

Alternatief voor Round-up kost jaarlijks minstens 450.000 euro meer

Gifvrije stad kost tonnen

Siemert van Gastera
Lid gemeenteraad

Leiden • Onkruidbestrijding zonder gebruik van het chemische middel glyfosaat (Round-up) gaat de stad jaarlijks minstens 450.000 euro meer kosten. Dat blijkt uit een memo van wethouder Frank de Wit (D66, milieus).

Van de overheid moeten alle gemeenten hun glyfosaatspuiten aan de wijzen hangen. En er is leun bij. Aanvankelijk was het chemische middel per eenheden worden, maar staatssecretaris Wilma Maasveld (PvdA, milieus) stuurde vorige week een brief aan de Tweede Kamer dat het rijk voor wordt. De Wit mist in dit memo op begin 2012 voor de Leidse planting maakt het daarbij niet zo gek veel van.

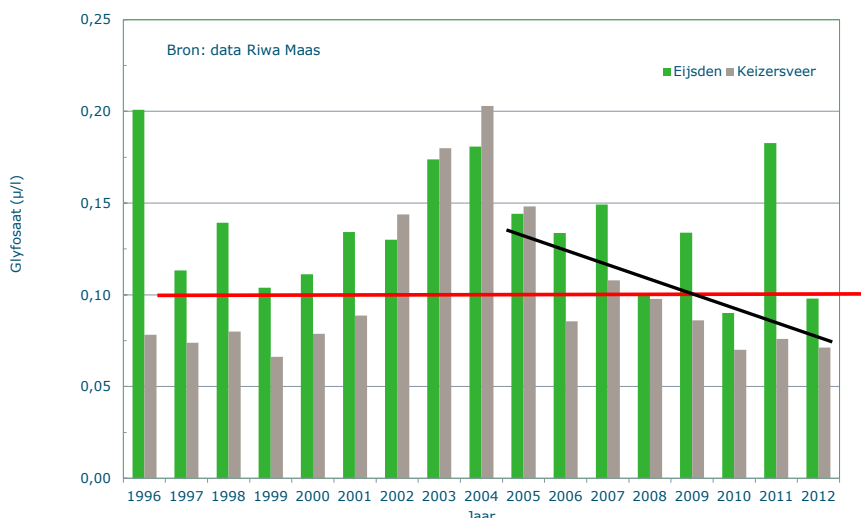
De huidige manier van onkruidbestrijding in Leiden (boorstelwagen, bromfiets, handwerk en Round-up) kost jaarlijks 175.000 euro. Daarmee heeft de stad vanaf 2012 alst meer weg, zo blijkt uit het memo, voor de gemeentelijke alternatieven voor Round-up is de gemeente op jaarbasis minstens 505.000 euro kwijt. Dat zijn er twee: met stoom, of door borstelen en vegen. Stoom heeft als voordeel dat planten niet 'verbrand' aan deze bestrijdingsmethode en dat er geen risico voor het milieu van zit. Nadect is het hoge energieverbruik, wat juist weer extra CO₂-emissie inhoudt. Bovendien moet het vaker gebeuren een effectief te zijn. De combinatie van borstelen en vegen is vooral toepasbaar op de overblijfselen grote grasvelden. Nadect daarvan zijn intensiteit, Nadect in de lucht en mogelijke schade aan straatmeubilair en so-

Lid de onkruidbestrijdingssputten kost een laagje wellicht stroom. (KCH-1000)

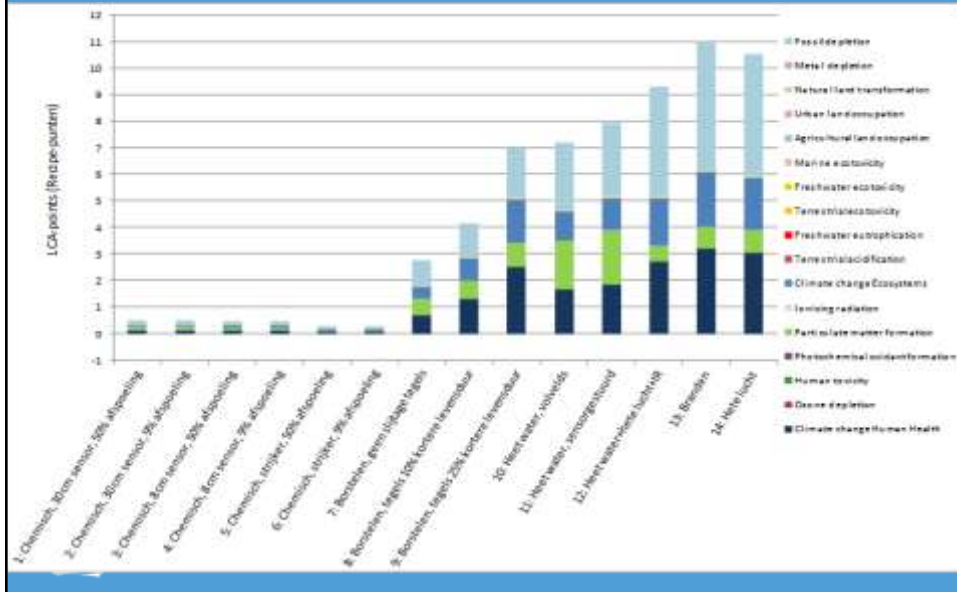
De bovenlijzen blijven bij bereiden de meeste impact. Verder onderbrecht De Wit wegbraden van het onkruid (155.000 euro), het gebruik van herte locht (598.000 euro), herte water (1 miljoen), de herte-maai (1 miljoen) en onderwerst handwerk (1 miljoen).

Glyfosaat in Maaswater (jaargemiddelde)

LCA onkruidbestrijding verhardingen

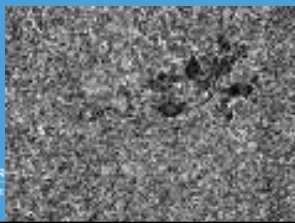
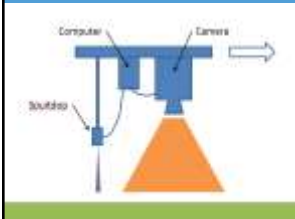

KRW-DTB: Onkruidbestrijding met UV

KRW-DTB: Sensorg estuurde onkruidbestrijding

- Detectie breedbladigen in gras met camera-techniek

Sensorgestuurde onkruidbestrijding

- Prototype succesvol
- Reductie middelvebruik tot >80%
- Aannemer doet praktijkproef

KRW-DTB: evaluatie niet-chemische methode

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN UR

KRW-DTB: Sensorgestuurde bemesting sportvelden

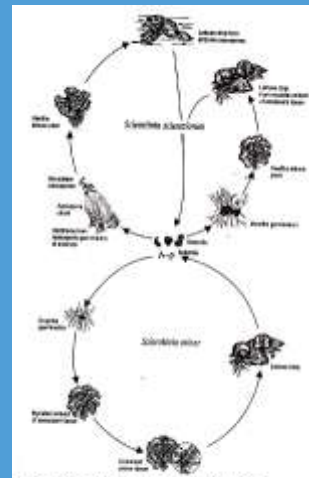
PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN UR

Onderzoek nieuwe (en oude) middelen

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAAGENINGEN UR

Sclerotinia minor tegen breedbladigen in gras

Bron: www.sarritor.ca

Praktijkproef op Wageningen Campus

- Onkruidbestrijding met zout

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN

Effect Cito op onkruid, algen en mossen

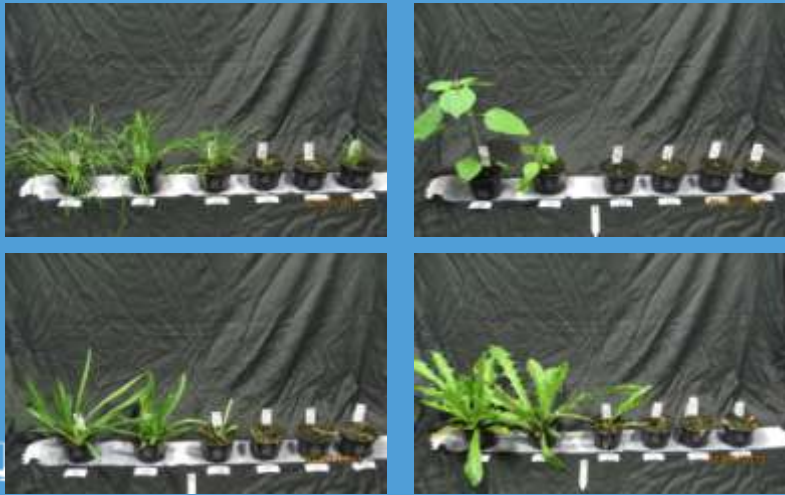
- Bron: Innogreen b.v., 2012

PLANT RESEARCH INTERNATIONAL
WAGENINGEN

Effect Ultima op onkruiden, toepassing WeedIT

- Dosis response proeven, PRI, Wageningen 2013, 3 weken na behandeling

Internationaal

- Buitenlandse experts evalueerden NL in 2007 als gidsland voor duurzaam geïntegreerde aanpak van gewasbescherming in niet-landbouw (zie Weed Research artikel, 2007, peer reviewed)
- NL loopt voorop in sensortechnologie voor selectieve gewasbescherming
  - Innovatie nu weg uit NL?
- Voorgesteld beleid in NL gaat verder dan beleid in onze buurlanden

Aanbevelingen aan de sector 'sportvelden'

- Zet duurzaamheid en IPM centraal
  - Verdere verduurzaming is mogelijk en nodig
- Richt de innovatie op de duurzaamheidsknelpunten
  - Via R&D in een PPS binnen topsector T&U
- Maak strategisch sectorplan
  - Noem het bijv. duurzaam sportveldenbeheer (DSB)
  - Stel door onafh. partijen duurzaamheidscriteria op
  - Werk hierbij 'Science based', Maak DSB-shortlisten wat wel en niet kan
  - Ga gesprek met politiek en beleidsmakers aan
  - Investeer in en koester innovatie!

Einde presentatie

Meer info:

corne.kempenaar@wur.nl

0317 480498

www.dob-verhardingen.nl

www.crow.nl/dtb

"Chemievrij? Natuurlijk kan en moet dat! Maar dan wel met het juiste budget en de vereiste kennis."

Goof Rijndorp
BRAS

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

45

"Afschaffing van gewasbeschermingsmiddelen is niet duurzaam en leidt tot slechtere velden."

Patrick Balemans
KNVB

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

46

"De Schijndelse Methode bewijst al meer dan 20 jaar dat sportveldbeheer zonder chemische middelen succesvol en betaalbaar is!"

Wim Bekkers
Gemeente Schijndel

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

47

"Onkruid bestrijden? Na 2017 ruimte voor ecologisch verantwoorde middelen?"

Jürgen Brokelman
ECOstyle

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

48

Resultaten ledenpeiling

Stelling 1:

Het is onmogelijk om sportvelden zonder chemische gewasbeschermingsmiddelen te onderhouden, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit en de veiligheid.

	Eens		Niet eens		Neutraal/geen mening	
	n	%	n	%	n	%
Bedrijven	16	59,3	10	37,0	1	3,7
Gemeenten	4	26,7	11	73,3		
TOTAAL	20	47,6	21	50,0	1	2,4

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

49

Resultaten ledenpeiling

Stelling 2:

De sportveldbeheerders weten hoe ze gras- en kunstgrasvelden zonder gewasbeschermingsmiddelen kunnen onderhouden (met behoud van kwaliteit en veiligheid).

	Eens		Niet eens		Neutraal/geen mening	
	n	%	n	%	n	%
Bedrijven	5	18,5	20	74,1	2	7,4
Gemeenten	9	60,0	5	33,3	1	6,7
TOTAAL	14	33,3	25	59,5	3	7,2

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

50

Resultaten ledenpeiling

Stelling 3:

Sportveldonderhoud zonder bestrijdingsmiddelen is duurder dan mét gebruik van deze middelen.

	Eens		Niet eens		Neutraal/geen mening	
	n	%	n	%	n	%
Bedrijven	24	88,9	1	3,7	2	7,4
Gemeenten	12	80,0	1	6,7	2	13,3
TOTAAL	36	85,7	2	4,8	4	9,5

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

51

Resultaten ledenpeiling

Stelling 4:

Kennis en expertise over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet onafhankelijk verzameld worden en de basis vormen voor de maatregelen van lenM. Daarbij dienen zowel cultuurtechnische als organisatorische en economische afwegingen bij betrokken te worden.

	Eens		Niet eens		Neutraal/geen mening	
	n	%	n	%	n	%
Bedrijven	25	92,6	1	3,7	1	3,7
Gemeenten	12	80,0			3	20,0
TOTAAL	37	88,1	1	2,4	4	9,5

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

52

Resultaten ledenpeiling

Stelling 5:

De BSNC moet op dit vlak de voortrekkersrol vervullen om de belangen van de branche te behartigen.

	Eens		Niet eens		Neutraal/geen mening	
	n	%	n	%	n	%
Bedrijven	24	88,9	1	3,7	2	7,4
Gemeenten	13	86,7			2	13,3
TOTAAL	37	88,1	1	2,4	4	9,5

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

53

Tijdpad

3 sept. 2013:

Brief Staatsecretaris Mansveld met voorgenomen besluit

1 okt. 2013:

Opdracht aan onderzoeksbureau Tauw inzake de haalbaarheid verbod

Dec. 2013:

Bespreking uitkomsten onderzoek met betrokkenen en belanghebbende organisaties

Jan. 2014:

Bespreking haalbaarheidsrapport in de Vaste Kamercommissie EZ en definitieve besluitvorming

Nov. 2017:

Bij definitief besluit, invoering van het verbod

10 oktober 2013 • Ontbijtsessie Gewasbescherming

54

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid en tot de
volgende ontmoeting bij de BSNC

Meer weten? www.bsnc.nl

